

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
JULIANE KOKOTT
14 päivänä helmikuuta 2019¹

Asia C-58/18

Michel Schyns
vastaan
Belfius Banque SA

(Ennakkoratkaisupyyntö – Justice de Paix du canton de Visé (Belgia))

Ennakkoratkaisupyyntö – Kuluttajansuoja – Direktiivi 2008/48/EY – Sopimuksen tekoa edeltävät velvoitteet – Luotonantajan velvollisuus selvittää sopivin luoton tyyppi ja määrä ottamalla huomioon kuluttajan taloudellinen tilanne sopimuksentekohetkellä ja luoton tarkoitus – Luotonantajan velvollisuus luopua luottosopimuksen tekemisestä, jos se arvioi, ettei kuluttajalla ole edellytyksiä noudattaa sopimuksen mukaisia velvollisuuksiaan

I Johdanto

1. Tämän ennakkoratkaisumenettelyn yhteydessä unionin tuomioistuimen on tulkittava kulutusluottosopimuksista annettua direktiiviä 2008/48/EY.² Sitä pyydetään ennen kaikkea selventämään luotonantajalle asetettujen sopimuksen tekoa edeltävien velvollisuuksien välistä suhdetta. Asia koskee ensinnäkin direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohdassa tarkoitettua sopimuksen tekoa edeltävän selvitysvelvollisuuden laajuutta ja toiseksi direktiivin 2008/48 8 artiklassa edellytetyn luottosopimuksen tekemistä tapahtuvan kuluttajan luottokelpoisuuden arvioinnin mahdollista merkitystä.

2. Belgian alimman oikeusasteen tuomioistuimen tätä koskevia tulkintakysymyksiä on tutkittava ottaen huomioon direktiivin 2008/48 tavoitteena oleva ”täydellinen yhdenmukaistaminen”.³ Tällöin herää viime kädessä kysymys, miltä osin tällainen yhdenmukaistaminen on esteenä kansallisen oikeuden tiukemmille säännöksille, vaikka tällaiset säännökset voisivat tarjota kuluttajille tehokkaamman suojan hätäiseltä tai valmistautumattomalta lainanotolta ja vastata yhtä direktiivin 2008/48 tärkeimmistä tavoitteista. Tämä kysymys valaisee jälleen⁴ jännitettä direktiivillä 2008/48 lähtökohtaisesti tavoitellun korkeatasoisen kuluttajansuojan⁵ ja toisena tavoitteena olevan, oikeudellista hajanaisuutta vähentämällä tapahtuvan sisämarkkinoiden toteuttamisen välillä.⁶

1 Alkuperäinen kieli: saksa.

2 Kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/48/EY (EUVL 2008, L 133, s. 66).

3 Ks. direktiivin 2008/48 johdanto-osan yhdeksäs perustelukappale. Ks. tästä käsitteestä yleisesti Steennot R., ”Case Volksbank România: Limits of the full harmonization approach of the Consumer Credit Directive”, *Revue européenne de droit de la consommation* 2013, s. 87 oikeuskäytäntöviittauksineen.

4 Ks. erityisesti tuomio 9.11.2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842) ja julkisasiamies Sharpstonin samassa asiassa esittämä ratkaisuehdotus (EU:C:2016:431, 2 kohta).

5 Ks. johdanto-osan yhdeksäs perustelukappale. Korkeatasoisen kuluttajansuojan perustaksi ottaminen ilmenee jo siitä, että direktiivin 2008/48 oikeusperustaksi valittiin EY 95 artikla (nykyinen SEUT 114 artikla).

6 Ks. johdanto-osan neljäs, kuudes, seitsemäs ja yhdeksäs perustelukappale.

II Oikeudellinen kehys

A Unionin oikeus

3. Direktiivin 2008/48 1 artiklan mukaan direktiivin tarkoituksena on kulutusluottosopimuksia koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten tiettyjen näkökohtien yhdenmukaistaminen.

4. Direktiivin 2008/48 5 artikla koskee ennen sopimuksen tekoa annettavia tietoja. Sen 6 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luotonantajat ja tapauksen mukaan luotonvälittäjät antavat kuluttajalle riittävät selvitykset, jotta kuluttaja kykenee arvioimaan, soveltuuko tarjottu luottosopimus hänen tarpeisiinsa ja taloudelliseen tilanteeseensa, tarvittaessa selittämällä 1 kohdan mukaiset ennen sopimuksen tekoa annettavat tiedot, tarjottujen tuotteiden olennaiset ominaisuudet ja niiden mahdolliset erityiset vaikutukset kuluttajaan, sekä myös kuluttajan suoritettavaksi tulevien maksujen laiminlyönnin seuraamukset. Jäsenvaltiot voivat mukauttaa tapaa ja laajuutta, jonka mukaisesti tätä apua on annettava, sekä sitä, kuka apua antaa, ottamalla huomioon luottosopimuksen tarjoamistilanteen erityisolosuhteet, henkilön, jolle sopimusta tarjotaan, ja tarjotun luottotyypin.”

5. Direktiivin 8 artiklan 1 kohdassa asetetaan luotonantajalle velvollisuus arvioida kuluttajan luottokelpoisuus ennen sopimuksen tekemistä, ja siinä säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luotonantaja arvioi ennen luottosopimuksen tekemistä kuluttajan luottokelpoisuuden riittävien tietojen perusteella, jotka on voitu saada kuluttajalta, ja tarpeen mukaan asiaankuuluvasta tietokannasta haettujen tietojen perusteella. Jäsenvaltiot, joiden lainsäädännössä veloitetaan luotonantaja arvioimaan ennen luottosopimuksen tekemistä kuluttajan luottokelpoisuus asiaankuuluvasta tietokannasta haettujen tietojen perusteella, voivat säilyttää tämän velvollisuuden.”

6. Direktiivin 2008/48 22 artiklan 1 kohdassa säädetään tavoitellusta yhdenmukaistamisesta seuraavaa:

”Tässä direktiivissä olevien yhdenmukaistettujen säännösten osalta jäsenvaltiot eivät voi kansallisessa lainsäädännössään pitää voimassa tai ottaa käyttöön säännöksiä, jotka poikkeavat tässä direktiivissä annetuista.”

7. Direktiivin 23 artiklassa säädetään lisäksi, että jäsenvaltioiden on annettava säännökset tämän direktiivin nojalla annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ne pannaan täytäntöön. Seuraamusten olisi oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

B Kansallinen oikeus

8. Kulutusluottoja koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 22.12.1986 annettu neuvoston direktiivi 87/102/ETY⁷ pantiin Belgiassa täytäntöön kulutusluotoista annetulla lailla (loi sur le crédit à la consommation) ja sen täytäntöönpanosäännöksillä.⁸ Direktiivi 2008/48 pantiin täytäntöön tätä lakia muuttamalla.⁹ Lailla, joka annettiin 19.4.2014 (Moniteur belge, 28.5.2014, s. 41686, saksankielinen versio Moniteur belge 10.1.2017), kumottiin lopulta kulutusluottolaki ja sen säännösten sanamuoto toistettiin 1.4.2015 alkaen talouslainsäädännöstä annetussa laissa (Code de droit économique).

9. Kulutusluottolain 10 §:ssä viitattiin kuluttajan luottokelpoisuuden arvioinnin yhteydessä ”[kuluttajilta pyydettäviin] tarkkoihin ja täydellisiin tietoihin [– –], joita [luotonantaja tai -välittäjä] pitää välttämättöminä voidakseen arvioida näiden taloudellisen tilanteen ja takaisinmaksuvalmiudet ja joka tapauksessa nykyiset taloudelliset velvoitteet”.¹⁰

10. Kulutusluottolain 11 §:n 4 momentin ensimmäisessä kohdassa, sellaisena kuin sitä sovellettiin pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan,¹¹ säädettiin seuraavaa:

”Luotonantajat ja tapauksen mukaan luotonvälittäjät antavat kuluttajalle riittävät selvitykset, jotta kuluttaja kykenee arvioimaan, soveltuuko tarjottu luottosopimus hänen tarpeisiinsa ja taloudelliseen tilanteeseensa, tarvittaessa selittämällä 1 momentin mukaiset ennen sopimuksen tekoa annettavat tiedot, tarjottujen tuotteiden olennaiset ominaisuudet ja niiden mahdolliset erityiset vaikutukset kuluttajaan, sekä myös kuluttajan suoritettavaksi tulevien maksujen laiminlyönnin seuraamukset.”

11. Kulutusluottolain 15 §:n 1 ja 2 momentissa, sellaisina kuin niitä sovellettiin pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan,¹² säädettiin seuraavaa:

”1. Luotonantajien ja -välittäjien velvollisuutena on tavanomaisesti tarjoamiensa tai välittämiensä luottosopimusten kohdalla selvittää sopivin luoton tyyppi ja määrä ottamalla huomioon kuluttajan taloudellinen tilanne sopimusketkellä ja luoton tarkoitus.

2. Luotonantaja saa tehdä luottosopimuksen ainoastaan silloin, kun se voi niiden tietojen perusteella, jotka sillä on tai pitäisi olla käytössään erityisesti yksityishenkilöille myönnettyjen luottojen rekisteröintikeskuksesta 10.8.2001 annetun lain (loi du 10 août 2001 relative à la Centrale des crédits aux particuliers) 9 §:ssä säädetyn kuulemisen ja sen 10 §:ssä tarkoitettujen tietojen perusteella, kohtuudella arvioida, että kuluttajalla on edellytykset noudattaa sopimuksen mukaisia velvollisuuksiaan.”

7 EYVL 1987, L 42, s. 48.

8 Annettu 12.6.1991 (Moniteur belge, 9.7.1991, s. 15203), muutettu 7.1.2001 annetulla lailla (Moniteur belge, 25.1.2001, s. 2101) ja 24.3.2003 annetulla lailla (Moniteur belge, 2.5.2003, s. 23749) (jäljempänä kulutusluottolaki).

9 13.6.2010 annettu laki 12.6.1991 annetun kulutusluottolain muuttamisesta (Moniteur belge, 21.6.2010, s. 38338), muutettu viimeksi 27.11.2012 annetulla lailla (Moniteur belge, 30.11.2012, s. 76567).

10 Kyseinen 10 §, sellaisena kuin sitä sovellettiin 24.3.2003 annetussa laissa. Tämä säännös kodifioitiin 1.4.2015 talouslainsäädännöstä annetun lain VII.69 §:n 1 momenttina.

11 Kulutusluotoista 12.6.1991 annetun lain 11 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on muutettuna 13.6.2010 annetulla lailla.

12 Kulutusluotoista 12.6.1991 annetun lain 15 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on muutettuna 13.6.2010 annetulla lailla. Tämä säännös kodifioitiin 1.4.2015 talouslainsäädännöstä annetun lain VII.75 §:nä.

Kulutusluottolain 15 §:n 2 momentti perustuu 12.6.1991 annetun lain 15 §:ään, sellaisena kuin se oli muutettuna 10.8.2001 annetulla lailla ja muotoiltuna uudelleen 24.3.2003 annetulla lailla. Tämä säännös kodifioitiin 1.4.2015 pienin muutoksin talouslainsäädännöstä annetun lain VII. 77 §:n 2 momentin 1 kohtana.

12. Kulutusluottolain¹³ 19 §:n 1 ja 2 momentissa säädettiin seuraavaa:

”Jos rahoitettu tuote tai palvelu mainitaan lainasopimuksessa tai luotonantaja maksaa luottosopimuksessa mainitun summan suoraan myyjälle tai palvelun suorittajalle, kuluttajan velvollisuudet tulevat voimaan vasta tavaran tai palvelun toimituksen jälkeen; jos myynti tai palvelu suoritetaan toistuvasti, kuluttajan velvollisuudet tulevat voimaan tavaran toimituksen tai palvelun suorituksen alkaessa ja päättyvät tavaran toimituksen tai palvelun suorituksen keskeytyessä, lukuun ottamatta tapauksia, joissa kuluttaja vastaanottaa luoton itse ja luotonantaja ei ole tietoinen myyjän tai palvelun suorittajan henkilöllisyydestä.

Luottosumma voidaan luovuttaa myyjälle tai palvelun suorittajalle vasta sen jälkeen, kun luotonantajalle on ilmoitettu tavaran toimituksesta tai palvelun suorituksesta.”

III Tosiseikat ja pääasian oikeudenkäynti

13. SPRL HOME VISION (jäljempänä Home Vision) sitoutui 8.5.2012 Michel Schynsin kanssa tekemässään sopimuksessa asentamaan aurinkosähköjärjestelmän 40 002 euron hintaan.¹⁴ Samalla Home Vision sitoutui hoitamaan Schynsin lainan takaisinmaksun 622,41 euron kuukausierissä, kun Schyns puolestaan luovutti sille laitteistosta 10 vuoden ajan kertyvät vihreät sertifikaatit. Ennakkoratkaisupyynnöstä ei ilmene lähempää tätä lainaa koskevia yksityiskohtia.

14. Sovittu hinta veloitettiin 10.5.2012. S.A. DEXIA BANQUE BELGIQUE myönsi 22.5.2012 BELFIUS BANQUEn (jäljempänä Belfius Banque) oikeudellisena edeltäjänä Schynsille 120 kuukaudeksi 40 002 euron lainan, jota kutsuttiin nimellä Eco-Crédit Habitation ja joka oli tarkoitus maksaa takaisin 427,72 euron kuukausierissä. Lainasumma maksettiin Schynsille, joka puolestaan siirsi sen Home Visionille.

15. Aurinkosähkölaitteistoa ei kuitenkaan milloinkaan asennettu, niin että 8.5.2012 tehdyssä sopimuksessa sovittu rahoitus ei toteutunut. Home Vision asetettiin konkurssiin 5.12.2013.

16. Schyns suoritti 22.5.2012 tehdyn lainasopimuksen kuukausieriä yli neljän vuoden ajan siihen asti, kunnes hän 21.12.2016 nosti kanteen luotonantajaa vastaan ja vaati sopimuksen purkamista Belfius Banquesta johtuvista syistä sekä vapautusta kaikista takaisinmaksuvelvoitteista. Sen jälkeen Schyns vaati 15.5.2017 korvausta oikeudenkäyntikuluista, 22.5.2012 tehdyn luottosopimuksen toteamista rauenneeksi ja vapauttamistaan kaikista takaisinmaksuvelvoitteista joulukuusta 2016 lähtien. Belfius Banque kiisti vaatimukset ja esitti toissijaisesti ennakkoratkaisukysymyksen esittämistä Euroopan unionin tuomioistuimelle.

IV Ennakkoratkaisupyynnön ja menettely unionin tuomioistuimessa

17. Justice de Paix du canton de Visé (Belgia) on päättänyt 22.1.2018 tekemällään päätöksellä, joka saapui unionin tuomioistuimeen 30.1.2018, esittää unionin tuomioistuimelle SEUT 267 artiklan nojalla seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) a) Onko [direktiivin 2008/48] 5 artiklan 6 kohta siltä osin, kuin sillä pyritään siihen, että kuluttaja kykenee arvioimaan, soveltuuko tarjottu luottosopimus hänen tarpeisiinsa ja taloudelliseen tilanteeseensa, esteenä (kumotun ja nykyisin talouslainsäädännöstä annetun lain VII.75 §:llä korvaton) kulutusluottolain 15 §:n 1 momentille, sillä siinä säädetään, että luotonantajien ja

¹³ 12.6.1991 annettu laki, sellaisena kuin se on muutettuna 13.6.2010 annetulla lailla. Tämä säännös kodioitiin 1.4.2015 talouslainsäädännöstä annetun lain VII.91 §:nä.

¹⁴ Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen unionin tuomioistuimelle toimittamasta kansallisesta oikeudenkäyntiaineistosta ilmenee, että Home Visionin kanssa tehdyssä sopimuksessa sovittiin kahden aurinkosähköjärjestelmän – yksi Belgiaan ja toinen Italiaan – asentamisesta. Ennakkoratkaisupyynnössä ei kuitenkaan mainita tätä.

-välittäjien velvollisuutena on tavanomaisesti tarjoamiensa tai välittämiensä luottosopimusten kohdalla selvittää sopivin luoton tyyppi ja määrä ottamalla huomioon kuluttajan taloudellinen tilanne sopimuksentekohetkellä ja luoton tarkoitus, sikäli kuin jälkimmäisessä säännöksessä asetetaan luotonantajalle tai -välittäjälle kuluttajan kannalta parhaiten soveltuvan lainan löytämistä koskeva yleinen velvollisuus, jollaisesta ei ole säädetty edellä mainitussa direktiivissä?

b) Onko [direktiivin 2008/48] 5 artiklan 6 kohta siltä osin, kuin sillä pyritään siihen, että kuluttaja kykenee arvioimaan, soveltuuko tarjottu luottosopimus hänen tarpeisiinsa ja taloudelliseen tilanteeseensa, esteenä (kumotun ja nykyisin talouslainsäädännöstä annetun lain VII.77 §:n 2 momentin 1 kohdalla korvatus) kulutusluottolain 15 §:n 2 momentille, sillä siinä säädetään, että luotonantaja saa tehdä luottosopimuksen ainoastaan silloin, kun se voi niiden tietojen perusteella, jotka sillä on tai pitäisi olla käytössään erityisesti yksityishenkilöille myönnettyjen luottojen rekisteröintikeskuksesta 10.8.2001 annetun lain 9 §:ssä säädetyn kuulemisen ja sen 10 §:ssä tarkoitettujen tietojen perusteella, kohtuudella arvioida, että kuluttajalla on edellytykset noudattaa sopimuksen mukaisia velvollisuuksiaan, sikäli kuin sen seurauksena luotonantajan itsensä on kuluttajan sijasta otettava kantaa luottosopimuksen mahdollisen tekemisen tarkoituksenmukaisuuteen?

2) Jos vastaus ensimmäiseen kysymykseen on kieltävä, onko [direktiivin 2008/48] tulkittava tarkoitettavan, että luotonantajilla ja -välittäjillä on aina velvollisuus arvioida luottosopimuksen mahdollisen tekemisen tarkoituksenmukaisuus kuluttajan sijasta?"

18. Belfius Banque pääasian oikeudenkäynnin vastaajana, Belgian kuningaskunta ja Euroopan komissio ovat esittäneet kirjallisia huomautuksia unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisumenettelyssä. Samat menettelyn osapuolet osallistuivat 28.11.2018 pidettyyn istuntoon.

V Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottaminen

19. Kun otetaan huomioon unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 94 artiklassa esitetyt sisällölliset vaatimukset, ennakkoratkaisupyynnön hyvin suppeat perustelut herättävät sen tutkittavaksi ottamista koskevan epävarmuuden.

20. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin tuomioistuin voi kieltäytyä vastaamasta kansallisen tuomioistuimen esittämään ennakkoratkaisukysymykseen, jos on ilmeistä, ettei sillä ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin.¹⁵ Tarve tulkita unionin oikeutta siten, että tulkinta olisi kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen, edellyttää, että tämän on määritettävä esittämiensä kysymyksiin liittyvät tosiasiat ja oikeussäännöt tai ainakin selostettava ne tosiseikkoja koskevat lähtökohdat, joihin nämä kysymykset perustuvat.¹⁶

21. Oikeuskäytännössä on vakiintuneesti katsottu myös, että ennakkoratkaisupyynnöissä annetut tiedot eivät ole tarpeen ainoastaan sen vuoksi, että unionin tuomioistuin voi antaa hyödyllisiä vastauksia, vaan myös siksi, että jäsenvaltioiden hallituksilla ja muilla osapuolilla on mahdollisuus esittää huomautuksia Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan mukaisesti. Unionin tuomioistuimen on

15 Ks. esim. tuomio 27.6.2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania (C-74/16, EU:C:2017:496, 25 kohta) ja tuomio 20.12.2017, Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981, 23 kohta).

16 Ks. lisäksi unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 94 artiklan a ja b alakohdasta tuomio 10.5.2017, de Lobkowicz (C-690/15, EU:C:2017:355, 28 kohta) ja tuomio 20.12.2017, Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981, 24 kohta).

valvottava, että tämä mahdollisuus turvataan, kun otetaan huomioon se, että kyseisen artiklan mukaan ainoastaan ennakkoratkaisupyynnöt, joiden liitteenä on käänös kunkin jäsenvaltion virallisella kielellä, annetaan tiedoksi asianomaisille osapuolille mutta ei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen unionin tuomioistuimelle mahdollisesti esittämiä kansallisia asiakirjoja.¹⁷

22. Käsiteltävässä asiassa on kuitenkin todettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tyytyy kuvaamaan tosiseikat niukasti¹⁸ ja mainitsee vain muutaman kansallisen oikeuden säännöksen. Ennakkoratkaisupyynnössä tuodaan esimerkiksi esiin vain kulutusluottolain 15 §:n kaksi ensimmäistä momenttia sekä otteita 10 §:stä. Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohdan tulkintaa koskeva epävarmuus johtuu nimittäin luotonantajan näihin säännöksiin perustuvista velvollisuuksista.

23. Tässä yhteydessä ei ole selvennetty, että direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohta saatettiin sanatarkasti osaksi Belgian lainsäädäntöä Belgian hallituksen antaman kulutusluottolain 11 §:n 4 momentissa. Kansallisen oikeuden liitännäisiä luottosopimuksia koskevia säännöksiä, kaiketi kyseisen lain 19 §:ää, ei ole mainittu, vaikka kantajan päävaatimus pääasiassa perustuu siihen. Lisäksi vaietaan kansallisessa oikeudessa säädetyistä oikeusseuraamuksista siinä tapauksessa, että 15 §:n 1 ja 2 momentin mukaisia velvollisuuksia rikotaan.¹⁹ Sen johdosta katoaa mahdollisuus ymmärtää luotonantajan mahdollisen velvollisuuden laiminlyönnin ja pääasian kantajan vaatimusten välinen yhteys.

24. Näissä olosuhteissa voisi herätä kysymys siitä, onko unionin tuomioistuimella riittävät tiedot tosiseikoista ja niihin sovellettavista kansallisista oikeussäännöksistä, jotta se voi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin.

25. Unionin oikeuden tulkintaa koskevien ennakkoratkaisupyynnöiden yhteydessä on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan olettamana, että ne ovat merkityksellisiä.²⁰ Belgian hallitus voi käsiteltävässä asiassa lisäksi täydentää kansallisen oikeuden merkityksellisten säännösten esitystä kirjallisissa huomautuksissaan.

26. Tämä ei kuitenkaan muuta sitä, että kansallisen oikeuden säännösten puutteellinen esitys ja tosiseikkoja koskevien toteamusten niukkuus ovat tarpeettomasti rajoittaneet jäsenvaltioille Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklassa annettua mahdollisuutta esittää kirjallisia huomautuksia. Tässä yhteydessä on jätettävä huomiotta, miten puuttuvia tietoja voidaan täydentää asianosaisten tai unionin tuomioistuimen omilla tutkimuksilla. On kuitenkin todettava, että puutteelliset tosiseikkoja ja sovellettavaa kansallista oikeutta koskevat tiedot vaikeuttavat olennaisesti unionin tuomioistuimen hyödyllisten vastausten antamista ennakkoratkaisukysymyksiin.

27. Edellä esitetyn perusteella katson, että ennakkoratkaisupyynnö ei ole unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 94 artiklassa esitettyjen vaatimusten mukainen, ja se on jätettävä tutkimatta.

¹⁷ Tuomio 4.5.2016, Pillbox 38 (C-477/14, EU:C:2016:324, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

¹⁸ Erityisesti jää epäselväksi, viittaako Home Visionin lupaus ”maksaa takaisin hänen koko lainasummansa 622,41 euron kuukausierinä” erilliseen rahoitussopimukseen vai pankkilainaan, kuten esim. 22.5.2012 tehtyyn luottosopimukseen.

¹⁹ Belgian hallitus viittaa tältä osin kulutusluottolain 92 §:ään (nykyään talouslainsäädännöstä annetun lain VII.201 §).

²⁰ Tuomio 7.9.1999, Beck ja Bergdorf (C-355/97, EU:C:1999:391, 22 kohta); tuomio 23.1.2018, F. Hoffmann-La Roche ym. (C-179/16, EU:C:2018:25, 45 kohta); tuomio 29.5.2018, Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen ym. (C-426/16, EU:C:2018:335, 31 kohta) ja tuomio 25.7.2018, Confédération paysanne ym. (C-528/16, EU:C:2018:583, 73 kohta).

VI Ennakkoratkaisukysymysten sisällöllinen arviointi

28. Ennen kuin käsittelen toissijaisesti ennakkoratkaisukysymyksiä, Belgian hallituksen kirjallisissa huomautuksissaan esittämät liitännäisen luottosopimuksen käsitettä koskevat näkökohdat antavat syyn paneutua tämän jäsenvaltion ehdotukseen laajentaa ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu direktiivin merkityksellisiin säännöksiin.

A Belgian hallituksen ehdotus direktiivin liitännäisiä luottosopimuksia koskevien säännösten sisällyttämisestä arviointiin

29. Ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että kantaja on perustanut päävaatimuksensa pääasiassa siihen, että lainasumman siirto tapahtui ennen sovittua palvelun suorittamisesta ilmoittamista – ja näin ollen kulutusluottolain 19 §:n suojaavan säännöksen vastaisesti. Tätä kansallisen oikeuden säännöstä, jota ei mainittu ennakkoratkaisupyynnössä,²¹ sovelletaan liitännäisiin luottosopimuksiin, ja sen tarkoituksena on erityisesti varmistaa, että kuluttajien luottosopimuksesta johtuvat velvollisuudet tulevat voimaan vasta rahoitetun tavaran tai palvelun toimituksen jälkeen. Säännöksellä pannaan näin ollen täytäntöön direktiivin 87/102 11 artiklan ja nykyisen direktiivin 2008/48 15 artiklan määräykset.

30. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo kuitenkin, ettei kulutusluottolain 19 §:n suojaavaa säännöstä voida soveltaa. Vaikka kuluttajan Home Visionin kanssa tekemällä sopimuksella ja luottosopimuksella on läheinen yhteys, kyseisen säännöksen soveltamisedellytykset eivät kuitenkaan täyty, koska luottosopimuksessa ei ensinnäkään mainita rahoitettavaa tavaraa tai palvelua ja koska toiseksi luotonantaja ei maksanut luottosummaa suoraan myyjälle tai palvelun suorittajalle.

31. Tässä yhteydessä Belgian hallitus korostaa oikeutetusti, että luotonantajan velvollisuus mainita rahoitettu liiketoimi luottosopimuksessa liitännäisten luottosopimusten tapauksessa ilmenee direktiivin 2008/48 10 artiklan e alakohdasta ja aiheuttaa erityisesti direktiivin 2008/48 15 artiklan suojaavien säännösten soveltamisen.²² Kansallisen tuomioistuimen implisiittisesti omaksuma edellä mainitun velvollisuuden tulkinta veisi kyseiseltä kuluttajalta tämän suojan, koska rahoitetun liiketoimen maininta riippuu lopulta luotonantajan harkinnasta.²³ Kun otetaan huomioon kansallisen tuomioistuimen velvollisuus tulkita kansallisen oikeuden säännöksiä mahdollisimman pitkälle sovellettavan direktiivin sanamuodon ja tarkoituksen mukaisesti,²⁴ on vähintäänkin kyseenalaista, onko tämä tulkinta sovitettavissa yhteen direktiivin 2008/48 tavoitteen kanssa.

32. Tätä taustaa vasten Belgian hallitus pyytää unionin tuomioistuinta tutkimaan direktiivin 2008/48 10 artiklan e alakohdassa tarkoitettua luotonantajan velvollisuutta mainita rahoitettu liiketoimi, jotta saataisiin selville sen soveltamisala pääasian kaltaisissa tapauksissa.

33. Tulkintakysymys syntyy todellakin siitä, että direktiivin 2008/48 liitännäisiä luottosopimuksia koskeviin säännöksiin liittyy epäonnistuneeksi kutsuttavissa oleva ristiviittaus: direktiivin 2008/48 3 artiklan n alakohdassa liitännäisiksi luottosopimuksiksi määritetään muun muassa sopimukset, joissa nimenomaisesti mainitaan tietty tavara tai tietty palvelu, kun taas 10 artiklan e alakohdassa säädetään, että kyseisen säännöksen velvollisuus mainita (rahoitettu) tavara tai palvelu koskee (vain) liitännäisiä luottosopimuksia.

21 Ks. tästä jo edellä 23 kohta. Säännöksen sanamuodosta ks. edellä 12 kohta.

22 Direktiivin 2008/48 15 artiklan 2 kohdan mukaan erityisesti kuluttajalla on oikeus vaatia oikeuksiensa täyttämistä luotonantajalta, jos kuluttaja on tuloksetta vaatinut sopimuksen toiselta osapuolelta oikeuksiensa täyttämistä sen johdosta, että tämä ei ole noudattanut rahoitettavaa sopimusta taikka on noudattanut sitä vain osittain.

23 Oikeustilasta direktiivin 87/102 aikana ks. esim. tuomio 4.10.2007, Rampion ja Godard (C-429/05, EU:C:2007:575), erityisesti toteamus, jonka mukaan direktiivin merkitykselliset säännökset ovat esteenä sille, että ”oikeudelle vaatia oikeuksiensa täyttämistä, joka kuluttajalla on luotonantajaa kohtaan, asetetaan edellytykseksi, että edeltävässä luottotarjouksessa mainitaan rahoitettava tavara tai palvelu” (50 kohta).

24 Ks. direktiivin 2008/48 osalta tuomio 27.3.2014, LCL Le Crédit Lyonnais (C-565/12, EU:C:2014:190, 54 kohta). Ks. myös tuomio 30.4.2014, Kásler ja Káslerné Rábai (C-26/13, EU:C:2014:282, 64 kohta).

34. Nyt käsiteltävä asia ei kuitenkaan ole omiaan poistamaan yhä näkyvämmäksi muuttuvaa tulkintavaikeutta. Unionin tuomioistuin voi vapaasti ottaa huomioon sellaisia unionin oikeuden säännöksiä tai määräyksiä, joihin kansallinen tuomioistuin ei ole viitannut ennakkoratkaisukysymyksissään.²⁵ Tässä ennakkoratkaisupyynnössä ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin on kuitenkin todennut, ettei pidä liitännäisiä luottosopimuksia koskevia oikeussäännöksiä merkityksellisinä asian ratkaisun kannalta. Kun otetaan huomioon unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten tehtävien jako, tämä on hyväksyttävä, koska unionin tuomioistuimen tehtäviin ei kuulu ennakkoratkaisumenettelyssä todeta, mitkä ovat pääasiassa sovellettavat merkitykselliset kansalliset säännökset.²⁶ Vaikka unionin tuomioistuimella olisi tiedossaan tarvittavat tosiseikat ja oikeudelliset seikat, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen tähän tulkintakysymykseen, sen vastaus olisi näin ollen kuitenkin hypoteettinen. Ennakkoratkaisumenettelyn laajentaminen tähän kysymykseen, josta muut osapuolet eivät ole edes esittäneet huomautuksia, on sen vuoksi torjuttava.

B Ensimmäisen kysymyksen a kohta

35. Ensimmäisen kysymyksen a kohta koskee direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohdan tulkintaa. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko siinä säädetyn sopimuksen tekoa edeltävän selvitysvelvollisuuden tavoite, nimittäin se, että kuluttaja kykenee ”arvioimaan, soveltuuko tarjottu luottosopimus hänen tarpeisiinsa ja taloudelliseen tilanteeseensa”, esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan luotonantajien ja -välittäjien velvollisuutena on tavanomaisesti tarjoamiensa tai välittämiensä luottosopimusten kohdalla selvittää sopivin luoton tyyppi ja määrä ottamalla huomioon kuluttajan taloudellinen tilanne sopimuksentekohetkellä ja luoton tarkoitus. Näin ollen on epäselvää, voidaanko direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohdassa säädettyä velvollisuutta selittää direktiivin 5 artiklan 1 kohdan mukaisia ennen sopimuksen tekoa annettavia tietoja laajentaa kansallisen oikeuden säännöksillä siten, että niihin on sisällyttävä luotonantajan tarjoama kuluttajan henkilökohtainen neuvonta, jossa otetaan huomioon taloudellinen tilanne ja luoton todellinen tarkoitus.

36. Tätä kysymystä tutkitaan seuraavassa direktiivin kyseisen säännöksen sääntelytarkoituksen, syntyhistorian sekä tavoiteltua yhdenmukaistamista koskevien muiden näkökohtien avulla.

1. Direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohdan mukaisen selvitysvelvollisuuden tarkoitus

37. Direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohdan sanamuodon mukaan siinä säädetään velvollisuudesta selittää kyseisen artiklan 1 kohdan mukaiset ennen sopimuksen tekoa annettavat tiedot, tarjottujen tuotteiden olennaiset ominaisuudet ja niiden mahdolliset erityiset vaikutukset kuluttajaan, sekä myös kuluttajan suoritettavaksi tulevien maksujen laiminlyönnin seuraamukset. Tällaisten selvitysten, joiden antaminen koskee sekä luotonantajaa että luotonvälittäjää, tavoitteena on se, että kuluttaja kykenee ”arvioimaan, soveltuuko tarjottu luottosopimus hänen tarpeisiinsa ja taloudelliseen tilanteeseensa”.

38. Tästä sanamuodosta käy ilmi ensinnäkin näkemys, että on lähtökohtaisesti kuluttajan tehtävä arvioida, mikä sopimus sopii parhaiten hänen tarpeisiinsa ja taloudelliseen tilanteeseensa. Unionin tuomioistuin on jo vastaavasti todennut, että on kuluttajan tehtävä päättää annettujen tietojen perusteella, haluaako hän sitoutua elinkeinonharjoittajan aiemmin laatimiin ehtoihin.²⁷ Tämän vahvistaa myös direktiivin 2008/48 5 artiklan 1 kohdan viittaus eri tarjouksiin ja perusteltuun päätökseen luottosopimuksen tekemisestä.

25 Tuomio 26.5.2016, Kohll ja Kohll-Schlesser (C-300/15, EU:C:2016:361, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

26 Tuomio 26.6.2008, Burda (C-284/06, EU:C:2008:365, 39 kohta).

27 Tuomio 21.4.2016, Radlinger ja Radlingerová (C-377/14, EU:C:2016:283, 64 kohta).

39. Samanaikaisesti on kuitenkin selvää, että järkevää ja kohdennettua kuluttajavalistusta voivat olla vain sellaiset ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot ja selvitykset, jotka koskevat tuotteita, jotka sopivat parhaiten kuluttajan tarpeisiin ja taloudelliseen tilanteeseen. Unionin tuomioistuin totesi vastaavasti tuomiossa CA Consumer Finance,²⁸ että ”kuluttaja voi tämän direktiivin 5 artiklan 1 kohdan nojalla ennen sopimuksen tekoa annettavista tiedoista huolimatta tarvita lisäapua päättääkseen, mikä luottosopimus tarjottujen tuotteiden joukosta soveltuu parhaiten hänen tarpeisiinsa ja taloudelliseen tilanteeseensa”.

40. Belgian hallitus viittaa tässä yhteydessä perustellusti siihen, että kuluttajan henkilökohtainen neuvonta, josta säädetään esimerkiksi kyseisessä kansallisen oikeuden säännöksessä, ei vaikuta kuluttajan valinnanvapauteen eikä vapautta häntä vastuustaan toimia oman etunsa mukaisesti. Hän voi erityisesti vapaasti noudattaa tai olla noudattamatta luotonantajan tai -välittäjän neuvoa. Hänellä on edelleen täysi vapaus valita toisen tarjoajan tuote.

41. Kyseinen kulutusluottolain 15 §:n 1 momentin mukainen luotonantajan velvollisuus on epäilemättä omiaan edistämään direktiivin 2008/48 tavoitteen eli sen, että varmistetaan, että ”kaikki kuluttajat voivat käyttää hyväkseen etujensa korkeatasoista ja yhtäläistä suojaa”,²⁹ saavuttamisessa. Tällainen velvollisuus varmistaa nimittäin, että kuluttaja voi valita taloudellisia olosuhteitaan parhaiten vastaavat luottotyypit ja -summat. Tämä arvio ilmenee myös unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, jonka mukaan riittävien tietojen antamisvelvollisuuden tarkoitus on antaa kuluttajalle mahdollisuus tehdä tietyn tyyppistä luottosopimusta koskeva päätöksensä kaikista asiaan vaikuttavista seikoista tietoisena.³⁰

42. On kuitenkin korostettava, että direktiivin 2008/48, kuten muidenkin johdetun oikeuden välineiden, jotka on annettu sisämarkkinoiden toteuttamiseksi jo aiemmin, kuten esimerkiksi direktiiviin 87/102 sisältyneen edeltävän säännöksen, perustana on ajatus, ettei kuluttajavalistukseen liittyviä toimia anneta pelkästään kuluttajien suojelemiseksi.

43. Direktiivi 2008/48 esimerkiksi perustui EY 95 artiklaan (nykyään SEUT 114 artikla) – luettuna yhdessä EY 251 artiklan kanssa. Siitä ilmenee selvästi, että direktiivin 2008/48 tavoitteena on kuluttajansuojan korkean tason sovittaminen yhteen toimivien sisämarkkinoiden vaatimusten kanssa yhdenmukaistamalla lainsäädäntö erityisesti aloilla, joita se koskee. Unionin lainsäätäjän käsityksen mukaan kilpailua voidaan lisätä siten, että valistuneet kuluttajat osaavat tehdä tuotevalikoimia koskevia valintoja.³¹

44. Vaikka ennen sopimuksen tekoa annettavien tietojen selittämistä pitemmälle menevä kuluttajan henkilökohtainen neuvonta ei vaikuta tämän tavoitteen vastaiselta, vertailu rahoituspalvelujen myynnistä annettuihin muihin johdetun oikeuden säännöksiin osoittaa, että unionin lainsäätävä erottaa toisistaan yhtäältä ennen sopimuksen tekoa annettavat tiedot ja niiden selitykset ja toisaalta henkilökohtaisen neuvonnan. Direktiivissä 2014/17/EU³² säädetään esimerkiksi myös ennen luottosopimuksen tekemistä annettavista tiedoista ja sopimuksen tekoa edeltävistä velvollisuuksista, mutta siinä erotetaan selvemmin ne, joille velvoite on kohdistettu,³³ ja direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohtaa vastaavan selvitysvelvollisuuden sisältää erillinen artikla. Neuvontapalvelut

28 Tuomio 18.12.2014 (C-449/13, EU:C:2014:2464, 41 kohta). Ks. myös samansisältöinen johdanto-osan 27 perustelukappale.

29 Direktiivin 2008/48 johdanto-osan yhdeksäs perustelukappale.

30 Tuomio 18.12.2014, CA Consumer Finance (C-449/13, EU:C:2014:2464, 42 kohta).

31 Ks. kuitenkin tämän lähestymistavan kriittinen arviointi, Micklitz H.-W., ”The Targeted Full Harmonisation Approach: Looking Behind the Curtain”, s. 47 (s. 75–), teoksessa Howells G. ja Schulze, R. (toim.), *Modernising and Harmonising Consumer Contract Law*, 2009 (komission julkaistun ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kuluttajan oikeuksista, KOM(2008) 614 lopullinen, johdosta).

32 Kuluttajille tarkoitetuista kiinteää asunto-omaisuutta koskevista luottosopimuksista ja direktiivien 2008/48/EY ja 2013/36/EU sekä asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta 4.2.2014 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/17/EU (EUVL 2014, L 60, s. 34).

33 Esim. direktiivin 2014/17 15 artiklassa säädetään luotonvälittäjille ja nimetyille edustajille asetetuista erityisistä tiedonantovaatimuksista.

ovat sen sijaan erillisen säännöksen kohteena.³⁴ Toisella liiketoiminta-alueella sijoitusneuvonta esitetään säänneltynä toimintana sijoittajansuojaa koskevien säännösten yhteydessä MiFID II -direktiivissä.³⁵ Samankaltainen lähestymistapa on niin sanotun IDD-direktiivin³⁶ perustana, jossa myös määritetään neuvonta³⁷ vakuutusten tarjoajan säännellyksi toiminnaksi. Tämä vaikuttaa siltä osin asianmukaiselta, että velvollisuus kuluttajan, sijoittajan tai vakuutuksenottajan henkilökohtaiseen neuvontaan pitäisi kytkeä niiden, joille velvoite on kohdistettu, oikeudellisen aseman erityispiirteisiin. Direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohdan mukainen selvitysvelvollisuus kohdistuu sen sijaan samalla tavalla sekä luotonantajiin että luotonvälittäjiin.

45. Välipäätelmänä on siis todettava, että kyseessä olevan kaltainen velvollisuus kuluttajan henkilökohtaiseen neuvontaan edistää kuluttajan tietojen saantia riistämättä häneltä mahdollisuutta valita useiden luottotuotteiden välillä, joten se ei ole direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohdan olennaisen tavoitteen vastainen.

2. Direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohdan mukaisen selvitysvelvollisuuden syntyhistoria

46. Direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohdan syntyhistoria havainnollistaa neuvontavelvollisuuden ja muiden sopimuksen tekoa edeltävien tiedonanto- ja selvitysvelvollisuuksien läheisyyttä.

47. Ensimmäisessä direktiiviehdotuksessa³⁸ säädettiin esimerkiksi 6 artiklan, jonka otsikko on ”Vastavuoroisesti ja etukäteen annettavat tiedot sekä neuvontavelvollisuus”, 3 kohdassa, että ”luotonantajan ja tapauksen mukaan luotonvälittäjän on pyrittävä valitsemaan tavanomaisesti tarjoamiensa ja järjestämiensä luottosopimusten joukosta parhaiten soveltuva luottomuoto ja luoton kokonaismäärä ottaen huomioon kuluttajan taloudellinen tilanne, ehdotettuun tuotteeseen liittyvät edut ja haitat sekä luoton tarkoitus”.

48. Tästä sanamuodosta – ja samalla viime kädessä myös luotonantajan tai -välittäjän neuvontavelvollisuudesta – luovuttiin vasta vuoden 2005 muuuttetussa direktiiviehdotuksessa.³⁹ Direktiivin 2008/48 nykyään voimassa oleva 5 artiklan 6 kohta vastaa sanamuodoltaan olennaisin osin alkuperäisen ehdotuksen 6 artiklan 3 kohdan tilalle tulleen muuuttetun ehdotuksen 5 artiklan 6 kohta.

49. Komissio perusteli muutosta seuraavasti: ”Neuvontavelvollisuuden käsitettä muutettiin. Pankkialalta tulleista vaatimuksista huolimatta komissio säilyttää ehdotuksessa periaatteen, jonka mukaan luotonantajan olisi ennen sopimuksen tekoa annettavia tietoja koskevien vaatimusten täyttämisen lisäksi annettava lisäselvityksiä, joiden avulla kuluttaja voi tehdä laajoihin tietoihin perustuvan ratkaisun. Vastauksena pankkialan ja joidenkin jäsenvaltioiden vaatimuksiin ehdotuksessa on kuitenkin selvennetty, että kuluttaja on aina vastuussa luottosopimuksen tekemistä koskevasta lopullisesta päätöksestä. Tämän vuoksi neuvonta määritellään velvollisuudeksi antaa kuluttajalle keinot arvioida lainan etuja ja haittoja. Lisäksi jäsenvaltioille on annettu enemmän joustovaraa, jotta ne voivat mukauttaa täytäntöönpanolainsäädännön markkinoidensa tilanteeseen.”⁴⁰

34 Direktiivin 2014/17 22 artikla. Ks. Gourio A. ja Thebault L. ”Adoption de la directive sur le crédit immobilier”, *Revue de Droit bancaire et financier* 2014, s. 64 (s. 65): ”En revanche, malgré les vellités d’un État membre, la directive ne prévoit pas d’obligation de conseil. Le conseil constitue au contraire un service distinct de l’octroi de prêt, fourni sur une base contractuelle et susceptible de rémunération”.

35 Rahoitusvälineiden markkinoista sekä direktiivin 2002/92/EY ja direktiivin 2011/61/EU muuttamisesta 15.5.2014 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/65/EU (EUVL 2014, L 173, s. 349).

36 Vakuutusten tarjoamisesta 20.1.2016 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/97(uudelleenlaadittu) (EUVL 2016, L 26, s. 19).

37 IDD-direktiivin 20 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan mukaan neuvonta koskee vakuutusten tarjoajan asiakkaalle antamaa henkilökohtaista suositusta, jossa on ”selvitettävä, miksi tietty tuote täyttäisi parhaiten asiakkaan vaatimukset ja tarpeet”.

38 Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi kuluttajille myönnettäviä luottoja koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhdenmukaistamisesta, KOM(2002) 443 lopullinen (EYVL 2002, C 331 E, s. 200).

39 Muutettu ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi kuluttajille myönnettävistä luottosopimuksista koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhdenmukaistamisesta, direktiivin 87/102/EY kumoamisesta ja neuvoston direktiivin 93/13/EY muuttamisesta (komission EY:n perustamissopimuksen 250 (2) artiklan nojalla esittämä), KOM(2005) 483 lopullinen.

40 Edellä alaviitteessä 39 mainittu muutettu ehdotus, perustelujen 5.4 kohta, s. 6 ja 7.

50. Tästä direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohdan syntyhistoriasta seuraa sen vuoksi, että kyseisen säännöksen nykyistä selvitysvelvollisuutta on pidettävä luotonantajan tai -välittäjän neuvontavelvollisuuden muunnelmana.

51. Sen vuoksi on tutkittava, mitä päätelmiä tästä on tehtävä direktiivillä 2008/48 tavoitellun yhdenmukaistamisen kannalta.

3. Tavoiteltu yhdenmukaistaminen

52. Unionin tuomioistuin totesi jo tuomiossa SC Volksbank România⁴¹ selkeästi, että direktiivin 2008/48 22 artiklan 1 kohdasta ilmenee, kun sitä tulkitaan kyseisen direktiivin johdanto-osan yhdeksännen ja kymmenennen perustelukappaleen valossa, että direktiivin tavoitteena on kyseisen direktiivin soveltamisalaan kuuluvien luottosopimusten osalta täydellinen yhdenmukaistaminen. Sen lisäksi unionin tuomioistuin toteaa 22 artiklan otsikkoon viitaten, että direktiivi on pakottava. Näin ollen jäsenvaltioilla ei ole oikeutta pitää voimassa tai ottaa käyttöön muunlaisia kuin direktiivissä 2008/48 säädetyn kaltaisia kansallisia säännöksiä aloilla,⁴² joita yhdenmukaistaminen koskee.

53. Koska pääasiassa on kiistatonta, että riidanalainen luottosopimus kuuluu direktiivin 2008/48 soveltamisalaan, kyseessä olevan kaltaisen velvollisuuden arviointi riippuu ensinnäkin siitä, onko luotonantajaa tai -välittäjää kansallisen oikeuden mukaan koskeva velvollisuus voimassa alalla, jota direktiivillä 2008/48 tavoiteltu yhdenmukaistaminen erityisesti koskee.

54. Tällöin riittää, että lähtökohdaksi otetaan direktiivin 2008/48 normatiivinen sisältö. Vertailu muihin direktiiveihin, joilla myös tavoitellaan täydellistä yhdenmukaistamista niiden aloilla,⁴³ ei nimittäin kerro mitään aloista, joita tietyllä direktiivillä tavoiteltu yhdenmukaistaminen koskee.⁴⁴ Ennen kaikkea riippuu kuitenkin kustakin direktiivistä, missä määrin jäsenvaltioille myönnetään joustovaraa aloilla, joita yhdenmukaistaminen erityisesti koskee – käyttämällä vaihtoehtoja ja avoimuuslausekkeitä tai erityisiä lupalausekkeitä, kuten direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohdan toisessa virkkeessä.⁴⁵ Tällöin on otettava huomioon myös, että tällaisiin joustovarioihin, joissa otetaan viime kädessä huomioon unionin SEUT 114 artiklan mukaisen sääntelyvallan rajat, liittyy oikeudellisen hajanaisuuden jatkuvuus, mikä on kuitenkin nimenomaan direktiivin tavoitteen vastaista.⁴⁶

55. Nämä joustovarot ovat erilaisia eri aloilla, joita kullakin direktiivillä tavoiteltu yhdenmukaistaminen koskee. Merkityksellinen on tältä osin kulloinenkin direktiivin säännös.

41 Tuomio 12.7.2012 (C-602/10, EU:C:2012:443, 38 kohta).

42 Tämä ilmaisu tekee samalla selväksi, että direktiivillä 2008/48 tavoiteltua täydellistä yhdenmukaistamista on pidettävä kohdennettuna. Direktiivin 2008/48 1 artiklassa säädetään, että direktiivin tarkoituksena on vain kulutusluottosopimuksia koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten tiettyjen näkökohtien yhdenmukaistaminen. Kokonaisuudesta ks. Steennot, R., "Case Volksbank România: Limits of the full harmonization approach of the Consumer Credit Directive", *Revue européenne de droit de la consommation* 2013, s. 87 (s. 93).

43 Belgian hallitus vetoaa erityisesti sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/EY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta 11.5.2005 annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2005/29/EY (sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi) (EUVL 2005, L 149, s. 22), erityisesti sen johdanto-osan 11 perustelukappaleeseen.

44 Vaille merkitystä jää sen vuoksi se, että esimerkiksi direktiivin 2005/29 3 artiklan 9 kohdassa säädetään, että määriteltyjen rahoituspalvelujen sekä kiinteän omaisuuden osalta jäsenvaltiot voivat asettaa vaatimuksia, "jotka ovat ohjailevampia tai rajoittavampia kuin *tämä* direktiivi alalla, jota se lähentää" (kursivointi tässä). Ks. tästä *Verdure C.*, "La directive 2005/29/CE: base légale et degré d'harmonisation", *Revue européenne de droit de la consommation* 2013, s. 149 (s. 162).

45 Edellä alaviitteessä 42 mainittu Steennot, R., s. 90. Ks. myös yleisesti Riehm, T. ja Schreindorfer, B., "Das Harmonisierungskonzept der neuen Verbraucherreditrichtlinie", *GPR* 2008, s. 244 (s. 247).

46 Edellä alaviitteessä 42 mainittu Steennot, R., s. 90. Ks. myös edellä alaviitteessä 45 mainittu Riehm, T. ja Schreindorfer, B., s. 247.

56. Direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohdassa säädetään sen sanamuodon mukaan selvitysvelvollisuudesta, joka koskee samassa artiklassa tarkoitettuja ennen sopimuksen tekoa annettavia tietoja. Kyseessä olevassa kansallisen oikeuden säännöksessä täydennetään direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohdan täytäntöönpanemiseksi annetun kulutusluottolain 11 §:n 4 momentin selvitysvelvollisuutta luotonantajan velvollisuudella, joka vastaa melkein sanatarkasti alkuperäisen direktiiviehdotuksen 6 artiklan 3 kohdan neuvontavelvollisuutta. Direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohdan syntyhistoriasta ilmenee kuitenkin,⁴⁷ että unionin lainsäätävä luopui tällaisen velvollisuuden käyttöönotosta ja sääti sen sijaan selvitysvelvollisuudesta. Näin ollen on joka tapauksessa selvää, että kyseinen kansallisen oikeuden säännös kuuluu alalle, jota direktiivillä 2008/48 tavoiteltu yhdenmukaistaminen erityisesti koskee.

57. On siis kuitenkin vielä selvittävä, kuuluuko kyseinen kansallisen oikeuden säännös direktiivin 2008/48 22 artiklan 1 kohdan kiellon alaan. Ratkaisevaa on se, sisältääkö se säännöksiä, jotka poikkeavat direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohdassa annetuista.

58. Kyseisessä kansallisen oikeuden säännöksessä säädetään luotonantajan velvollisuudesta, joka on laajempi kuin direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohdan ensimmäisessä virkkeessä. Direktiivin kyseisen säännöksen toisessa virkkeessä annetaan kuitenkin jäsenvaltioille – lähtökohtainen täydellisen yhdenmukaistamisen lähestymistapa säilyttäen – tietty joustovara⁴⁸ sallimalla niiden nimenomaisesti ”mukauttaa tapaa ja laajuutta, jonka mukaisesti tätä apua on annettava, sekä sitä, kuka apua antaa, ottamalla huomioon luottosopimuksen tarjoamistilanteen erityisolosuhteet, henkilön, jolle sopimusta tarjotaan, ja tarjotun luottotyypin”.

59. Täyttäessään kyseessä olevaa kulutusluottolain 15 §:n 1 momentin mukaista velvollisuuttaan luotonantajan on kyseisen säännöksen mukaan otettava huomioon kuluttajan taloudellinen tilanne sopimuskentekohetkellä ja luoton tarkoitus. Luotonantajan velvollisuuden yhteydessä otetaan näin asianmukaisella tavalla huomioon henkilön, jolle luottosopimusta tarjotaan, erityisolosuhteet sekä tarjottavan luoton luonne. Kuten jo huomautettiin,⁴⁹ tämä velvollisuus koskee kuitenkin yhtä lailla luotonantajia ja -välittäjiä, vaikka sen neuvonnan laajuus, jota nämä erilaiset taloudelliset toimijat voivat tarjota, on niiden erilaisen aseman johdosta väistämättä erilaista. Kyseiseltä velvollisuudelta puuttuu näin ollen kansallisen lainsäätäjän muokkaamassa muodossa velvollisuuden kohteen mukainen vaihtelu. Tämä vaikuttaa kuitenkin siltä osin harmittomalta, että direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohdan toisessa virkkeessä annetaan jäsenvaltioille joustovaraa velvoittamatta niitä sen käyttöön.

60. Tässä yhteydessä on muistettava myös, että direktiivin johdanto-osan 26 perustelukappaleen mukaan ”jäsenvaltioiden olisi toteutettava asianmukaiset toimenpiteet vastuullisten käytäntöjen edistämiseksi kaikissa luottosuhteen vaiheissa ottaen huomioon luottomarkkinoidensa erityispiirteet”.⁵⁰ Kulutusluottolain 15 §:n 1 momentin mukainen luotonantajan velvollisuus on epäilemättä tällainen vastuullisten käytäntöjen edistämiseksi kaikissa luottosuhteen vaiheissa toteutettu kansallinen toimenpide.

61. Edellä esitetyn perusteella päädyn siihen tulokseen, ettei direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohta ole esteenä kulutusluottolain 15 §:n 1 momentin kaltaiselle kansallisen oikeuden säännökselle, jonka mukaan luotonantajien ja -välittäjien velvollisuutena on tavanomaisesti tarjoamiensa tai välittämiensä luottosopimusten kohdalla selvittää sopivin luoton tyyppi ja määrä ottamalla huomioon kuluttajan taloudellinen tilanne sopimuskentekohetkellä ja luoton tarkoitus.

⁴⁷ Ks. edellä 46 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

⁴⁸ Ks. yleisesti komission lausumat edellä alaviitteessä 39 mainitun muutetun ehdotuksen 5.11 kohdassa, s. 8.

⁴⁹ Ks. edellä 44 kohta.

⁵⁰ Alkuperäisen direktiiviehdotuksen 9 artiklassa säädettiin erikseen velvollisuudesta vastuulliseen luotonantoon. Kyseinen säännös jätettiin kuitenkin pois muutetusta ehdotuksesta – ja nykyisestä direktiivistä 2008/48.

C Ensimmäisen kysymyksen b kohta

62. Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen ensimmäisen kysymyksen b kohta koskee lähinnä sitä, onko direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohtaan sisältyvä arvio, jonka mukaan on kuluttajan tehtävä arvioida, mikä sopimus sopii parhaiten hänen tarpeisiinsa ja taloudelliseen tilanteeseensa, esteenä Belgian kulutusluottolain 15 §:n 2 momentin kaltaiselle kansallisen oikeuden säännökselle, jonka mukaan luotonantajan on luovuttava sopimuksen tekemisestä, kun niiden tietojen perusteella, jotka sillä on tai pitäisi olla käytössään, on olemassa järkevä epäily kuluttajan tulevasta maksukyvyystä.

63. Ensin on kuitenkin selvitettävä, mikä on tämän kysymyksen yhteys direktiivin 2008/48 8 artiklan mukaiseen velvollisuuteen arvioida kuluttajan luottokelpoisuus.

1. Kysymyksen kohde

64. Ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen b kohta koskee yksinomaan direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohtaa. Aluksi on kuitenkin todettava, että tämän oikeussäännöksen kohteena ovat sen sanamuodon ja sääntely-yhteyden⁵¹ perusteella sopimuksen tekoa edeltävät velvollisuudet. Sen alaan eivät kuulu esimerkiksi sopimuksen tekoa koskevat kysymykset, kuten esimerkiksi käsiteltävänä oleva kysymys mahdollisesta velvollisuudesta ottaa sopimusta tehtäessä huomioon mahdolliset tiedot kuluttajan tulevasta maksukyvyystä, kuten kulutusluottolain 15 §:n 2 momentissa ilmeisesti säädetään.

65. Edellä esitetystä riippumatta unionin tuomioistuimen tehtävänä on antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen vastaus, jonka perusteella kansallinen tuomioistuin voi ratkaista siinä vireillä olevan asian. Unionin tuomioistuimen on tätä silmällä pitäen tarvittaessa muotoiltava sille esitetyt kysymykset uudelleen. Unionin tuomioistuin saattaa myös joutua ottamaan huomioon sellaisia unionin oikeussääntöjä, joihin kansallinen tuomioistuin ei ole ennakkoratkaisukysymyksessään viitannut.⁵²

66. Belgian hallitus ja komissio viittaavat kirjallisissa huomautuksissaan direktiivin 2008/48 8 artiklan 1 kohtaan ja siinä säädettyyn velvollisuuteen arvioida kuluttajan luottokelpoisuus ennen sopimuksen tekemistä. Sitä, voiko tällä sopimuksen tekoa edeltävällä velvollisuudella olla vaikutuksia sopimuksen tekemiseen, ja jos voi, niin millaisia, on näin ollen tutkittava direktiivin tämän säännöksen nojalla.

2. Kuluttajan luottokelpoisuuden pakollisen arvioinnin systemaattinen asema sekä tarkoitus ja tavoite

67. Kuten Belgian hallitus ja komissio perustellusti korostavat, velvollisuuden, joka luotonantajalla on kuluttajan luottokelpoisuuden arvioimiseksi ennen luottosopimuksen tekoa, tarkoituksena on saada luotonantajat toimimaan vastuuntuntoisesti ja välttää luottojen myöntämistä maksukyvyttömille kuluttajille.⁵³

68. Direktiivin 2008/48 8 artiklan 1 kohta ei kuitenkaan sisällä nimenomaista säännöstä siitä, miten luotonantajan on toimittava, jos kuluttajan luottokelpoisuuden arvioinnin yhteydessä herää perusteltuja epäilyjä siitä, pystyykö kuluttaja tulevaisuudessa pysyvästi täyttämään suunnitellun luottosopimuksen mukaiset velvoitteensa, tai jos tällaisten epäilyjen olisi ainakin pitänyt herätä.

⁵¹ Jo direktiivin 2008/48 5 artiklan otsikosta käy ilmi, että kyseisen säännöksen kohteena ovat ”Ennen sopimuksen tekoa annettavat tiedot”.

⁵² Ks. viimeksi tuomio 7.8.2018, Smith (C-122/17, EU:C:2018:631, 34 kohta). Ks. myös esim. tuomio 22.6.2017, E.ON Biofor Sverige (C-549/15, EU:C:2017:490, 72 kohta).

⁵³ Tuomio 18.12.2014, CA Consumer Finance (C-449/13, EU:C:2014:2464, 35 kohta). Ks. myös jo tuomio 27.3.2014, LCL Le Crédit Lyonnais (C-565/12, EU:C:2014:190, 43 kohta).

69. Unionin tuomioistuin on jo todennut, että direktiivin 2008/48 23 artiklan mukaan jäsenvaltioiden tehtävänä on määritellä seuraamukset, joita sovelletaan myös kyseisen direktiivin 8 artiklan nojalla annettujen sellaisten kansallisten säännösten rikkomiseen, jotka koskevat luotonottajan luottokelpoisuuden tarkistamista ennen sopimuksen tekemistä.⁵⁴ Direktiivin 2008/48 23 artiklan toisen virkkeen mukaan seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Tällaisesta seuraamuksesta ei kuitenkaan ole kyse luotonantajan velvollisuudessa luopua sopimuksen tekemisestä, jos on olemassa järkevä epäily kuluttajan tulevasta maksukyvyistä. Kyseinen kansallisen oikeuden säännös liittyy pikemminkin direktiivin 8 artiklan 1 kohdan mukaiseen velvollisuuteen arvioida kuluttajan luottokelpoisuus.

70. Direktiivillä 2008/48 tavoiteltu – kohdennettu – täydellinen yhdenmukaistaminen ei nähdäkseni ole esteenä tällaiselle luotonantajan velvollisuudelle, koska kyseinen velvollisuus ei ole voimassa aloilla, joita yhdenmukaistaminen erityisesti koskee.

71. Ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen a kohtaa koskevat toteamukset ovat jo osoittaneet, että alojen, joita yhdenmukaistaminen erityisesti koskee, ja muiden alojen, joilla jäsenvaltiot säilyttävät edelleen sääntelyvaltansa, erottaminen ei ole ongelmallista. Kyseisestä luotonantajan velvollisuudesta on kuitenkin huomautettava, ettei direktiivi 2008/48 sisällä esimerkiksi sopimuksen tekemistä koskevaa yhtenäistä sääntelyä. Tältä osin on sovellettava kansallisen oikeuden säännöksiä.

72. Edellä esitetyn perusteella on selvää, että direktiivin 2008/48 perustana oleva malli kypsästä ja valistuneesta kuluttajasta, joka saamiensa tietojen, joita täydennetään mahdollisesti asianmukaisilla selvityksillä, perusteella päättää, haluaako hän sitoutua elinkeinonharjoittajan aiemmin laatimiin ehtoihin,⁵⁵ säilyttää sopimusvapauden ilmaisuna luotonantajalla olevan oikeuden luopua mahdollisesti – esimerkiksi luotonantopoliittikaansa soveltaen – luottosopimuksen tekemisestä.

73. Luottihakemuksen hylkäämistä edellytetään esimerkiksi direktiivin 2008/48 9 artiklan 2 kohdassa – luettuna yhdessä johdanto-osan 29 perustelukappaleen kanssa – asettamalla luotonantajalle tällaisessa tapauksessa erityinen ilmoitusvelvollisuus. Direktiivi 2008/48 ei kuitenkaan sisällä muita luottihakemuksen tällaista hylkäämistä koskevia määräyksiä.

74. Tässä yhteydessä ei vakuuta Belfius Banquen kanta, jonka mukaan kielteinen arvio luottokelpoisuudesta voi direktiivin 2008/48 8 artiklan 1 kohdan mukaisen pakollisen arvioinnin yhteydessä johtaa siihen, että kuluttajaa on direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohdan mukaan vain varoitettava ennen luoton ottamista. Direktiivin säännösten tarkoituksena on kyllä olennaisilta osin varmistaa, että kuluttaja voi tehdä päätöksensä ”täysin tietoisena kaikista tosiseikoista”.⁵⁶ Nimenomaan direktiivin 2008/48 9 artikla valaisee kuitenkin sitä, että luottohakemus on mahdollista hylätä ”tietokantaan tehdyn haun perusteella”, joka tehdään ”kuluttajan luottokelpoisuuden arvioimiseksi”.

75. Näin ollen on viime kädessä selvitettävä, voivatko kansallisen oikeuden säännökset tietyissä olosuhteissa *velvoittaa* luotonantajaa hylkäämään luottihakemuksia tai ainakin luopumaan sopimuksen tekemisestä.

76. Luotonantajan velvollisuus luopua sopimuksen tekemisestä, jos on olemassa perusteltu epäily kuluttajan tulevasta maksukyvyistä, kuten esimerkiksi kyseisessä kulutusluottolain 15 §:n 2 momentin säännöksessä säädetään, on yhteensopiva direktiivin 2008/48 8 artiklan 1 kohdan tavoitteen kanssa, jolla pyritään varmistamaan tehokas kuluttajansuoja vastuutonta luottosopimusten, jotka ylittävät kuluttajien taloudelliset voimavarat ja saattavat johtaa kuluttajien maksukyvyttömyyteen, myöntämistä vastaan.

⁵⁴ Tuomio 27.3.2014, LCL Le Crédit Lyonnais (C-565/12, EU:C:2014:190, 43 kohta).

⁵⁵ Ks. edellä 38 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

⁵⁶ Ks. esim. johdanto-osan 19 perustelukappaleen alku.

77. Komissio viittaa perustellusti siihen, että direktiivin 2008/48 8 artiklan 1 kohdasta johtuva velvollisuus olisi turha, jos luotonantaja voisi vapaasti tehdä sopimuksen myös kielteisen arvioinnin yhteydessä. Tältä osin on nähdäkseen kiinnitettävä huomiota myös kuluttajansuojaa ja vakavaraisuuden valvontaa koskevien sääntelyjen rinnakkaisuuteen: luotonantajien sopiva luottoriskien hallinta kuuluu nimittäin valvonnan keskeisiin tehtäviin.⁵⁷ Vastuullinen luotonanto myötävaikuttaa siihen ratkaisevasti.

78. Tämän analyysin vahvistaa vertailu vastaaviin vaatimuksiin, joita direktiivissä 2014/17⁵⁸ on asetettu kuluttajille tarkoitetuille kiinteää asunto-omaisuutta koskeville luottosopimuksille. Kyseisen direktiivin 18 artiklan 5 kohdan a alakohdassa velvoitetaan jäsenvaltiot erityisesti varmistamaan, että ”luotonantaja myöntää luottoa kuluttajalle ainoastaan, jos luottokelpoisuuden arviointi osoittaa, että luottosopimuksesta johtuvat velvoitteet todennäköisesti täytetään luottosopimuksessa vaaditulla tavalla”.

79. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuimien vastaa ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen b kohtaan siten, että direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohta ja 8 artiklan 1 kohta eivät ole esteenä Belgian kulutusluottolain 15 §:n 2 momentin kaltaiselle kansalliselle säännökselle, jonka mukaan luotonantaja saa tehdä luottosopimuksen ainoastaan silloin, kun se voi niiden tietojen perusteella, jotka sillä on tai pitäisi olla käytössään, kohtuudella arvioida, että kuluttajalla on edellytykset noudattaa sopimuksen mukaisia velvollisuuksiaan.

D. Toinen kysymys

80. Toisen kysymyksen avulla, joka ei koske mitään konkreettista direktiivin säännöstä, unionin tuomioistuimen on selvitettävä siltä varalta, että ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, voidaanko direktiivin 2008/48 tulkita tarkoittavan sitä, että luotonantajilla ja -välittäjillä on aina velvollisuus arvioida luottosopimuksen mahdollisen tekemisen tarkoituksenmukaisuus kuluttajan sijasta.

81. Tämän kysymyksen merkitys asian ratkaisun kannalta voidaan jättää tutkimatta, koska vastaus ilmenee jo ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen alakysymysten yhteydessä esittämistäni näkökohdista. Niistä ilmenee nimittäin, ettei direktiiviä 2008/48 voi tulkita siten, että luotonantajilla ja -välittäjillä on aina velvollisuus arvioida luottosopimuksen mahdollisen tekemisen tarkoituksenmukaisuus kuluttajan sijasta.

82. Ensimmäisen kysymyksen a kohdan tarkastelusta on käynyt ilmi, ettei direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohta ole esteenä kansalliselle oikeussäännökselle, jonka mukaan luotonantajien ja -välittäjien velvollisuutena on tavanomaisesti tarjoamiensa tai välittämiensä luottosopimusten kohdalla selvittää sopivin luoton tyyppi ja määrä ottamalla huomioon kuluttajan taloudellinen tilanne sopimuskentekohdella ja luoton tarkoitus. Kyseisessä säännöksessä otetaan asianmukaisella tavalla huomioon direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohdan tavoite, nimittäin sen varmistaminen, että kuluttaja voi tehdä päätöksensä täysin tietoisena kaikista tosiseikoista, jättämättä tällöin huomiotta kyseisen säännöksen toisessa virkkeessä mainitun joustovaran aiheuttamia esteitä.

⁵⁷ Ks. esim. Baselin pankkivalvontakomitean laatimat periaatteet ”Grundsätze für eine wirksame Bankenaufsicht”, erityisesti luottoriskiä koskeva periaate 17. Ne löytyvät osoitteesta <https://www.bis.org/publ/bcbs230.htm> (tilanne: 13.12.2018). Tähän yhteyteen viitataan myös direktiivin 2008/48 johdanto-osan 26 perustelukappaleessa: ”Vastuun kunkin kuluttajan luottokelpoisuuden tarkistamisesta olisi kuuluttava luotonantajalle, sanotun kuitenkin rajoittamatta luottolaitosten liiketoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta 14.6.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/48/EY [–] luottoriskiä koskevien säännösten soveltamista.”

⁵⁸ Direktiivi 2014/17 annettiin maailmanlaajuisen rahoituskriisin seurauksena erityisesti osittain vastuuttomasta luotonannosta syntyneiden järjestelmäriskien johdosta. Ks. tästä esim. Partsch, P.-E., Droit bancaire et financier européen, nide. 1, 2, painos, 1237 kohta.

83. Kysymyksen tutkimisessa kävi lisäksi ilmi, etteivät direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohta ja 8 artiklan 1 kohta ole sellaisen kansallisen oikeussäännöksen esteenä, joka velvoittaa luotonantajan luopumaan sopimuksen tekemisestä, jos kuluttajan luottokelpoisuuden arvioinnin tulos on kielteinen. Tällaista erityiseen tilanteeseen rajoittuvaa velvollisuutta ei ainakaan voi rinnastaa yleiseen velvollisuuteen arvioida sopimuksen tekemisen tarkoituksenmukaisuus järjestelmällisesti kuluttajan sijasta.

84. Toista kysymystä ei sen vuoksi tarvitse tutkia erikseen.

VII Ratkaisuehdotus

85. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin jättää Justice de Paix du canton de Visén ennakkoratkaisupyynnön tutkimatta.

86. Toissijaisesti siltä varalta, että unionin tuomioistuin ei noudata tätä ehdotusta, ehdotan, että ensimmäiseen kysymykseen vastataan seuraavasti:

- 1) Kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY 5 artiklan 6 kohta ei ole esteenä Belgian kulutusluottolain 15 §:n 1 momentin kaltaiselle kansalliselle säännökselle, jonka mukaan luotonantajien ja -välittäjien velvollisuutena on tavanomaisesti tarjoamiensa tai välittämiensä luottosopimusten kohdalla selvittää sopivin luoton tyyppi ja määrä ottamalla huomioon kuluttajan taloudellinen tilanne sopimuksentekohetkellä ja luoton tarkoitus.
- 2) Direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohta ja 8 artiklan 1 kohta eivät ole esteenä Belgian kulutusluottolain 15 §:n 2 momentin kaltaiselle kansalliselle säännökselle, jonka mukaan luotonantaja saa tehdä luottosopimuksen ainoastaan silloin, kun se voi niiden tietojen perusteella, jotka sillä on tai pitäisi olla käytössään, kohtuudella arvioida, että kuluttajalla on edellytykset noudattaa sopimuksen mukaisia velvollisuuksiaan.